

Minden eddigi társadalom története
szocializmus története :: ::
Világ munkásai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Az iparilag fejlettebb ország a ke-
vésbé fejletlenek saját jövője képét
mutatja Marx

NO. 10. SZÁM. VOL. IX. ÉVFOLYAM.

NEW YORK, 1911 FEBRUÁR 24.

EGYES SZÁM ÁRA 1 CENT.

A SZOCIALISTÁK PÉLDÁJA.

A: Mondhatom, szép példákat mutatnak a jeles szocialisták a tömegnek. Épen azok kik szellemi fölényüknél fogva legalkalmasabbnak volnának arra, hogy ne csak szavakkal de tetteikkel is rászolgálgjanak az ő vezetőszerepükre, követik el a legundorított bübököt és akik a kizsákmányolás ellen megnyitják nekik a legszűkebb kizsákmányolás hibájába.

B: Miről van szó?
A: Ne tégy úgy, mintha nem tudnád. Hiszen az összes lapok tele vannak a közismert szocialistának William English Walling-nak és egy Grünspan nevű orosz munkáslánynak az ügyével.

B: Nem tudóságon érdekelnek ugyan más emberek magánügyei, de mivel állítasz szerint ezeknek van valamelyes közük a szocializmushoz, szívesen meghallgatom ezt az "ügyet" és a belőle levont következtetéseidet.

A: Az ügy elég mindennapos "a rothadt kapitalista" körében — a mint ti szocialisták a "zűrt szocialisták" öket, — a következtetés pedig az, hogy az erkölcsprédikátor szocialista vezeték sem jobb a Deák-né vásznánál.

B: Talán előbb az esetet volnát szíves elől.

A: Az újságok így írják: A felsőbbirásé előtt tegnap tárgyalta azt a kártérítési pört, melyet egy esoda szép orosz nő Annett Grünspan ültet a milliósos szocialista, a "Russia's Message" című könyv szerzője, William English Walling ellen. A bírósági tárgyalás során a híres elmesélte, mikép járt utána, ejtette meg és aztán hallani sem akart róla a jobb társadalmi és erkölcsökért küzdő szocialista vezető.

B: Utóbbi minőségét talán hagynád ki a jártakod.

A: A szerencsétlen, csufosan rászédett és kizsákmányolt leány így adta elő az esetet: "Egy május estén 1900-ban találkoztam először Walling úrral. Munkahelyemről hazatérve az utcán megszólított és vele lévő barátjára mutatva ezt mondta: Bocsnát, kisasszony, a barátom azt hiszi, hogy ismeri őnt. Én kitérttem előle de ő követett engem a lakásomig. Másnap elfogadtam meghívását egy sétakocsizásra, mely után együtt ebédeltünk. Én korholtam, hogy könnyelműen szórja a pénzt, mely nekem, szegény munkáslányok óriási összeg számba ment, de ő azt válaszolta, hogy marad még neki elég."

B: Lehetőleg ne táld fel minden részletet.

A: Csak ahogy a lapok írják. De hát száz szónak is egy a vége. Egy szép napon Walling megkérte a Grünspan lány kezét és kívánta, hogy szívesen hagyjon fel a munkával, mert nem bírheti, hogy az ő menyasszonya bérmunkás legyen. Majd egy közös utazást tettek Oroszországba, a hol Walling csufosan elhagyta. Ez az egész. A szegény lány úgy zokogott a tárgyaláson, hogy egy szem sem maradt száraz, különösen a mikor elmondta, hogy mennyire szerette Wallingot.

B: Most ne érdeleg, hanem azt mond meg, hogy mi köze mindennek a szocializmushoz?

A: Hát nem szocialista William English Walling?

B: Tegyük fel, hogy az. Hát aztán?

A: Hát aztán? Hát aztán, hogy híhetek én annak a kizsákmányolás elleni prédikációiban, aki maga is a legförtelmesebben kizsákmányolt egy szegény proletárlányt, szerencsétlenül tette egész életére és az a százezer dollár kártérítés, a mit ez utóbbi követel, sohasem fogja megfizethetni azt a bizalmat, odaadást és szeretetet, amelyet az a lány oly érdemtelennél pazarolt Wallingra.

B: Tehát a lány is szerette Wallingot?

A: De még mennyire! Csak hallottad volna a tárgyaláson. Még most is ekkora csalódás után is valóságos imádatból beszél róla, a ki miután ráunt a lányra, odébált és újra megüvölt ezuttal törvényesen.

B: Ez most mind mellékes. A fődolog, hogy a lány szerette őt, s mindenes belemint, azért, mert szerette. Hol itt a kizsákmányolás?

A: (dadogva) Igen, te persze védelmezni akarod.

B: Észembe se jut védeni, vagy elítélni, egyszerűen semmi közöm más ember szerelmi ügyéhez. De te azt állítottad, hogy ez a szocializmus is érdekli kérdést, mert kizsákmányolásról van szó, hát tessék bizonyítani, hogy hol van a kizsákmányolás?

A: Kizsákmányolás ott van, hogy vissza élt a lány bizalmával, ígéretet tett neki, a melyet nem váltott be, sőt azáltal, hogy munkahelyéről elvitte anyagi kárt is okozott neki.

B: Az első vád, hogy visszaélt a lány bizalmával, megdől abban a pillanatban, mikor beismeri, hogy szerette őt s önként tette azt amit tett. Ha azt mondja, hogy szerette, ezzel azt mondja, hogy azért bízott Wallingban mert szerette s ha ezt utólag megakarja magának fizettetni, ez az ő dolga, meg a Wallingé, akinek ilyenajta ügyeiből a szocializmus ellen ép legkevésbé lehet tökélet követelni, mint tesszem az ő milliósos voltából. William English Walling, a szocialista író és szónok, kell, hogy nyilvánosság ellenőrzése alatt álljon William English Walling-hoz, a milliósoshoz és az ő kalandjaihoz senkinek semmi köze, legfeljebb a közvetlenül érdekeltnek és a szenzációra éhes lapoknak.

A: Jó, jó, de hogy bizhatnak a tömegek oly szocialistákban, akikről kiül, hogy életbevágó fontosságú ígéreteket tesznek, de azokat nem tartják be? Hogy higgyen valaki az ő írásainak és beszédeinek, mikor a magánélete tele van ígéretet megszegéssel?

B: Ezek polgári frázisok, melyeknek ott van az eredete, hogy a tele torokkal ordító kapitalista lapok, ha másképp nem, egyes emberek magánéletének intimitásaival, azoknak undok részletezésével vélnék agításhoz egy mozgalom ellen, melynek érdekében az illető emberek a nyilvános életben működnek. Egyéniileg elítélhetjük Walling eljárását, az én, a te, vagy a másik véleménye szerint helytelenül cselekedhetett, de mindaz a mit tehetünk, abban áll, hogy kijelentjük, hogy mi az ő helyében nem jártunk volna így el. Másfelől semmi közünk az ügyhöz. Mindenki aki a nyilvános életben szerepel ki van téve annak, hogy ellenfelei, ha másképp nem, magánügyei rosszakaratú beállításával csinálnak ellene hangulatot.

A: Ez mind nem teszi meg nem történeté azt, hogy ígéretet tett egy lánynak, hogy feleségül veszi és nem vette el. Kell-e ennél csufosabb rászédés?

B: A házasság, ha mindenáron polgári szemmel akarod nézni, ép oly szerződés, mint minden más. És ennek a szerződés szegésnek az elbírálása ép úgy a bíróság dolga, mint a kifizetett áru szállításának elmulasztása. A dolgnak ez a része szintén teljesen magánjellegű. Ha minden szocialistának mindennemű magánjogi "szerződéséből", kezdve a házbertartozáson és végezve a tőkés elleni sztrájkon ekkora lármát csapnának, akkor egyébről sem lehetne hallani mint a szocialisták szerződés-szegéséről.

A: Mindezt megengedve, még mindig fennáll az az alapos vád, hogy anyagi kárt okozott a lánynak az által, hogy munkáját odahagyatta vele, csak hogy szórakozhassék.

B: Ez is megszűnik kizsákmányolás lenni abban a pillanatban, mielőtt a lány ezt tudatosan megteszi az ő kedvéért és ha e lépéséből kifolyólag ő semmi hiányt sem szenved. Már pedig ha az azóta eltelt hat év alatt fenn tudta magát tartani, elég nyilvánvaló, hogy nem juttott anyagilag olyan helyzetbe, hogy azért a panaszlott felelősségre volna vonható ha igen, a polgári bíróság dolga eldönteni.

A: Szóval te védetted ezt az eljárást és szocialistáknak tartod?

B: Nem védem hanem azt állítom, hogy a szocializmushoz a lehető legkevésbé köze van. A szocializmus igazán az a szomorú egyéniséggylő, emberekből masinákat csináló intézmény volna, amelylyel szintén oly alaplatlanul vádolják, ha rendezni kívánná az ember legegységibb és legbelsőbb hajlamaiból eredő ténykedéseket és ha az eszme nevében beavatkozást követelne a magaszámára azokba a kérdésekbe, melyek az egyes szocialista konyhájának vagy hálószobájának falai közé tartoznak. Ebben az esetben volna a szocializmus az a rabszolgaság, a melytől a nagy polgári egyéniségek annyira félnék, nem most a mi felfogásunk szerint, a mikor a közéletet nem óhajtja a magánélet erkölcsi követelményeivel összezavarni.

A SZOCIALIZMUS ISKOLÁJA.

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség, a Vas- és Fémmunkások, Bádógosok és szerelők, a Famunkások és a Festők szervezete elhatározta, hogy New Yorkban a szocializmus terjesztése tudományos előadásokat rendez.

VASÁRNAPI ELŐADÁSOK.
(du. 3 órakor a 73-ik utcai Bohemian Hallban)
Február hó 26-án. Bolgár Elek: AMERIKA GAZDASÁGI ELETE.

A kapitalizmus kifejlődése Amerikában: Az ipari forradalom az Egyesült Államokban. — Az amerikai és európai kapitalizmus kölcsönhatása. — A terület és népesség szerepe Amerika gazdasági életében. — Industriális és agrár irányzatok. — Tőkefelhalmozás és tőkekoncentráció. — Az amerikai kapitalizmus szervezete. — A munkásosztály mint gazdasági tényező.

Március hó 5-én. Tarcai Lajos: A SZOCIALIZMUS LÉLEKTANA.

Az idealisztikus történelmi felfogás. — Az emberi gondolkodás és cselekvés. Az akarat szabadsága. — Hegel, Feuerbach és Marx dialektikája. — A történelmi materializmus. — A történelem fejlődése. — Az ideológikus tényezők szerepe. — Tradíciók. — Vallási és hazafias érzések. — A szocializmus akadályai. — A proletár osztályharc kilátásai.

Március hó 12-én. Ligeti Béla: AZ EURÓPAI FORRADALMAK.

A hűbériség. — Az udvarok, papok és nemesek gazdasági élete és politikai befolyása. — A városok keletkezése. — Polgárság és földes urak harca. — A burzsuázia forradalmi. — Az angol forradalom, a francia forradalom, a német forradalom, a magyar forradalom, a legújabb forradalmak: az orosz, török, spanyol és portugál forradalom. — A proletárság a burzsuázia forradalmában.

Március 19-én. Bolgár Elek: A SZOCIALIZMUS IRÁNYAI.

Utópisztikus szocializmus. — Tudományos szocializmus. — Marx-Engels, Proudhon, Bakunin, az anarchizmus. — A német szocializmus. — Lassalle. — A szociáldemokrácia, a revizionizmus, a szindikalizmus. — Az újabb kori anarchizmus. — Kropotkin. — A kollektivizmus.

Március hó 26-án. AZ EURÓPAI GAZDASÁGI MOZGALOM.

Lakatos László: A német, osztrák, magyar és svájci szakszervezetek. — Szerkezetük, a tagok befolyása, a szakszervezeti vezetők. — A harcok. — Viszonyuk a szociáldemokrata pártához. — A segélyezés. — A szakszervezetek jövője.

Raskovits Károly: A francia szindikalizmus. — Franciaország gazdasági viszonyai. — A pénzarisztokrácia hatalma. — A francia parlamentarizmus. — A francia szocializmus irányai. — A szindikalizmus: antiparlamentarizmus, direktakció, antimilitarista propaganda, általános sztrájk. — Herveizmus.

Április hó 2-án. AZ AMERIKAI GAZDASÁGI SZERVEZETEK.

Penyácska Antal: Az American Federation of Labor. — Keletkezése, története. — Belső szervezete. — Gazdasági tana. — Konzervatívizmusa. — Taktikája. — Eredményei. — A centralizáció, autonómia, a hivatalnokok hatalma. — Viszonya a szocializmushoz.

Basky Ferenc: Az ipari unió. Amerika ipari fejlődése. — Üzem átalakulás és a tőke koncentrációja. — A szakma szervezkedés hiányai. — A gazdasági szervezetek alkalmazkodása. — Az ipari unió keletkezése. — Formája, alapelvei. — Az ipari unió szerepe a munkásmozgalomban és a társadalmi forradalomban.

Április 9-én. Frankl Lipót: A MUNKANÉLKÜLSÉG OKA ÉS MEGOLDÁSA.

A kapitalista termelés anarchiája - a tultermelés, a szükségesnél aluli termelés - a gyarmat politika - az ipari válság. — A munkanélküliség. — A szakszervezeti, községi és állami munkanélküliség elleni biztosítás. — Németország, Anglia, Amerika. — A szocializmus és a munkanélküliség.

Április hó 18-án. Bolgár Elek: HAZAFISÁG ÉS NEMZETKÖZISÉG.

A közpéri kapitalizmus. — A kapitalizmus és nemzeti érzés. — Nemzeti és nemzetiségi küzdelmek a 19 és 20. században. — A szocializmus és hazafiság. — A proletárság osztályharcának nemzeti formája. — Hazafiság és nemzetköziség.

(Folytatás a második oldalon.)

EGYRŐLMÁSRÓL.

MARSEILLAISE AZ ISKOLÁBAN.

A buffalói Public Schoolban évek hosszú sora óta a glóriák énekével nyitják meg, az estéknéki tanórákat.

Ez esztendőben is a régi szokásokhoz híven, elmaradhatatlan volt egyik vagy másik glória, elmaradhatatlan volt a hazafias szellemben való nevelés, még az esti iskolában is. No de hiszen, nem azért vagyunk mi a jövő katonái, nem is azért írunk fel a zászlónkra a haladást, hogy ilyen apáinkról maradt szokásokon ne tudnánk segíteni, ne tudnánk változtatni, ha akarunk. Aki eddig nem is akarta tudni, most tudomásul veheti, hogy mi már a glóriákat úgy meg untuk, miszerint még az iskolában sem akarjuk énekelni.

De, hogy a csodák ma napság sem maradnak ell, arról tanuskodik az alábbi eset: Tudni való ugyanis, hogy van nekünk, vagyis az iskolánknak több dicséretreméltó nagy énekes könyve, a mely könyvekben meg vagyunk örökítve egy csomó nemzetnek a nemzeti éneke, nagyon természetes, hogy angolnyelvű szöveggel.

Ebben a nagy könyvben való kutatás közben, a mi legnagyobb meglepődésünkre felfedeztük a marseillais is, a leghazafiasabb módon öltözött szövegű köpenyegben.

Persze, hogy álmolni sem mertünk ilyen... igen... hát persze, nem is csodáról, mert az még eszekezdett jön.

Aligvártuk, hogy a glóriás ének befejezést nyerjen, már is hat teli torok: mert hatan voltunk a többi hatvan között követeltük, hogy a marseillais énekeljünk.

Igaz, hogy hosszú képet csináltak a tanítóknak, mert azok tanítanak, de végre az erélyes kérelmekre mégis megpróbálkoztunk vele...

Az első próba sehogys sem sikerült, mert az az angol szöveg minduntalan utjába állt a nyelvünknek s már, már attól féltünk, hogy abba hagyták velünk, a mikor kilett adva a parancs, hogy megégyeszer. Meg is pendültek a zongorán az első ütemek, amikor is egész vértanulán rá zendítettünk magyar nyelven hogy "Föl dalra társak". Nohát olyat még nem hallott annak az osztálynak a négy fala, de még a teachernek sem.

Nem is szóltak semmit, csak még hosszabb képekkel hallgatták mindannyian s a végét: a lelkiünk teljes gyönyörrel énekel marseillaisnak a többi 54 más nemzetbelinek a tapsvihara kísérte.

Nem hiába zengtek akkor a falak, de ki is nyertük a teachernek teljes meglepődését, úgy annyira, hogy azóta elmaradhatatlan a marseillaise a tanórák elejéről.

Igaz, hogy ez még csak az iskola s a templom még mindig hátra van.

Kosztin Mihály.

OKOS TÖRVÉNY.

Kansas állam törvényhozása 96 szóval 22 ellenében határozatot hozott, melynek értelmében minden megválasztott közhivatalnok hat hónapi próbaidőn belül megfosztható legyen állásától, ha az azzal járó követelményeknek nem felel meg.

HAJÓSOK NEM MUNKÁSOK.

Ezt a véleményt nyilvánította a bíróság egy itéllettel kapcsolatban, melyet az "Amelia" gőzös kapitányának, Robert Jamieson-nak ügyében hoztak, akit azért vádoltak, hogy két kinn hajósok alkalmat adott arra, hogy az Egyesült Államokban partra szálljanak, megsértve ezzel a bevándorlási törvénynek a kinnai munkások települése ellen irányuló szakaszát. Ezzel szemben a bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a nevezett szakasz hajósokra nem nyerhet alkalmazást, tekintve, hogy azok nem tekinthetők "munkásoknak."

A CSELEDKÉRDÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN.

Egy itt tartózkodó magyar tanulmányutazó, kinek "pár órai ittlét" után szerzett tapasztalatait má regy ízben méltattuk, úgy látszik még mindig talál tanulmányozásra méltó kérdéseket, mert még egy amerikai levélre való anyagot sikerült összehordania, melynek nagyfontosságú része az amerikai cseléd kérdés körül folytatott kutatásai. A mélyreható felfedezéseket a következőkben foglalja össze:

"Hogy képzelhető benső családi élet, meleg tűzhely és kiszolgáló cseléd nélkül? Ha ily prosperáló lakosságnál országos vesztélyről egyáltalában lehetne szó, azt kellene megemlítenünk, hogy sokat szenved az alkoholizmus terjedése és a cselédkérdés okozta nehézségei miatt. Pedig alig van mg ország a világon, hol a cselédnek oly jó dolga volna, mint az amerikai Unióban. Jó fizetést huz, kitűnően táplálkozik és kényelmesen lakik. A jómódu családokban joga van a közös fürdőszoba használatára, hetenként két kimenőre és pedig az egyik nappal, a másik este. Vasárnap délutánja is egészen szabad. Joga van azonkívül hozzátartozói néha meghívni vacsorára. Ha pedig szolgáltatával megelégedve nincs, az amerikai törvény megengedi, hogy azt minden előleges felmondás nélkül bármikor elhagyhassa. Mindezen előnyök ellenére, mégis nehéz cselédet kapni."

Ezzel be van fejezve a mély elme futtatás. Hogy mi oka lehet ennek a cselédkérdésben rejlő "nemzeti veszedelemnek", azt megállapítani a jeles kutató nem kívánja. És így nem is sejtí, hogy a "cselédkérdés" nem cselédkérdés, hanem a középosztálybeli "otthon" teljes felbomlásának kísérője, mely elmaradhatatlan mindenütt, ott, a hol a kapitalist termelési rendszer az uralkodó. Ennek a ténynek a megállapításához azonban több kell, mint egy "jól kifizetendő" amerikai levél számára való adatgyűjtéshez.

AZ ANGOL NYELV FANATIKUSA.

Richmond-ban, Virginiában történt. A bíróság elé hoztak egy görögöt azzal vádolva, hogy egy tárcát lopott. A védekező görög tolmácsot kért, hogy az tolmácsolja védekezését a bíróságnak. A bíró erre éktelen dühbe gurult "Mit — mondotta — nem tud angolul? Olyan embernek, a ki nem beszél angolul, nincsen semmi helye ebben az országban. Rá kellene az embereket szoktatni arra, hogy tanuljanak meg angolul mielőtt ide kijönnek. Nincs szükségünk ilyen emberekre. Ezt is vissza kellene küldeni Görögországba vagy New Yorkba."

FEGYENCEK KIZSÁKMÁNYOLÁSA.

A börtönviszonyok reformálását célzó egyesület legutolsó havi gyűlésén jellemző adatokat közölt a fegyencek kizsákmányolásáról. Texas állam — így hangzik a jelentés — az utolsó évben kerek egy millió dollárt vett be fegyenceinek munkájából. Alabama évenként 500.000 dollárt szerez az által, hogy munkát vállalt, melyet a fegyencekkel végeztek, kiknek családjai a legrettenetesebb nyomorban élnek. Csoda-e, hogy ily körülmények között a fegyencek a feyházból kikérvülve első dolga, hogy "idegen vagyon elleni" büntényt vagy vétséget követ el. Amiből megint csak az államnak nevezett kapitalizmus huz hasznót.

FELHÍVÁS!

Tisztelettel meghívjuk mindazon bridgeporti elvtársak és munkástársakat, akik a Népakaratnak olvasói és pártolói, egy értekezlet meg tartására. Az értekezlet helyisége 263 Howard Ave., Vály-féle új Hall-ban, március hó 5-én, vasárnap d. e. 9 órakor.

Ez értekezlet célja: az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség helybeli osztályt megalakítani, mely osztály a pártviszáltyól menten a bridgeporti magyarság körében a szocialista eszmét terjeszse, ugyszintén a párt-egységért folyamatban levő működést elősegítse.

Többek megbízásából
Barna Béla.

FIGYELEM! SZERKESZTŐSÉGÜNK, KIADÓHIVATALUNK ÉS NYOMDÁNK **1336 SECOND AVENUE-RA KÖLTÖZÖTT.**

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP.

Kiadja az
Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1336 Second Ave., New York.

Megjelen minden kedden és pénteken.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség hivatalos lapja.

NÉPAKARAT

Published by the Hungarian Socialist Labor Federation of America

L. TARCAI, National Secretary.
L. FRANKL, National Treasurer.

Issued every Tuesday and Friday

Second Class Matter August 28, 1907
Post Office of New York, N. Y.

Előfizetési árak

Égész évre	\$2.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európába egy évre	12 korona

A központi ellenőrző bizottsághoz tartozó levelek a következő címre küldendők:

JOE SZERENCSE,

85 Parker St. Passaic, N. J.

New York, Friday, February 24, 1911

ARNOLD — GRISCOM

Ez a két név az utolsó hetekben minden eseményt háttérbe szorított. És akiket a kapitalisták viselt dolgai nagyon érdekeltnek, potom egy centrert hasábokon keresztül olvashattak nap-napután, hogy az eltűnt Dorothy Arnold kéziraterítése körül mint fardoztak hivatásos meg önkéntes detektívek, mint írták le hajmresztó részletességgel mind azt a sok borzalmas lehetőséget, mely az eltűnt lányt elérhet, és élvezhették mint lépett a szenzáció helyébe a pletyka, mely egy szerelmi regényt szőtt az ifjú hölgy eltűnése körül. Így került az Arnold ügy központjába Griscom ur, a kőről minden adatot pontosan közölnek velünk a szenzációhajhász lapok alaposága, kivéve azt az egyet, hogy hol van a nagy port felvert leányzó.

Az Arnold-Griscom ügygel kapcsolatban két kérdést kell fel vetnünk: Az egyik az, hogy jutna-e valaha eszükbe e szennylapoknak, melyek felvilágosulatlan munkásoknak köszönhetik létezésüket és virágzásukat, hogy egy eltűnt vagy szerencsétlenül járt munkás-lányról, vagy proletáriférőről, egy tudósról művészlőről, vagy bérkirőről, akinek társadalmi értéke és jelentősége összehasonlíthatatlanul nagyobb mint ez a kis jelentéktelen polgárlányé, csak félnyári-tintát és papírosít fogyasztanának. Jutna-e eszébe, hogy tulajdonképeni rendeltetésükhöz hiven az olvasók nagy többségét kitevő munkások helyzetéről beszéljenek, a helyett, hogy arról regélnének, mint vásárolt be cukrot az eltűnt kisasszony, mint epedett Griscom ur után.

A másik kérdés pedig ez: Micsoda színvonalon szellemi fokon állhat az az olvasóközönség, melynek heteken keresztül nap-nap után, sőt naponként többször lehet és szabad erről az ügyről beszélni? Míno szellemi elposványodás az, amely megtűri és nem bojkotálja azokat az újságokat, melyeknek az Arnold-Griscom ügy számára hasábjai és oldalai vannak, míg az amerikai belpolitikai nyomorúságokról apróbetűs sorokban emlékeznek meg?

Egészen bizonyos, hogy itt a hiba a közönség részén van, melynek ilyesmit fel lehet tálni, mely kedvet, sőt perverz gyönyörűséget érez az ilyen közlemények olvasása felett. Ha igazán kulturélet volna a huszadik század "fejlett" élete, ha a kapitalista társadalom civilizált társadalom volna, akkor az ilyen lapokat és közleményeket, pornográfáinak tekintenek és a legmesszebbmenő bojkottal sújtánák. És hogy ezt nem teszik, hogy nem fordulnak el a Journal-hez hasonló undok személtelarakodó helyekről, hanem a kéj egy nemélevallás, bizonyítja, hogy a mai társadalomban a jó izlésnek és a helyes érzéknek még szikrája sincs meg.

Ami pedig ebben a szomorú tünetben a legsajnálatosabb, az az, hogy ezek a lapok a munkások ezreit rántják le a maguk sékelyes, silány színvonalára, lehúzzák a feltörekvőket is a mélységekbe, hol azok, kik egy jobb és szebb kultúra munkásai lehetnének egy csuf pocsollyába kénytelenek belefulladni...

Ezért kell nekünk minden erőnkkel a munkássajtó megerősödésén fáradoznunk, hogy olyan lapot adhassunk a munkások kezébe, mely eltölti őket hivatásuk tudatával, mely fejlesztőket, a helyett, hogy posványosítaná s hasznos ismereteket közöl, a helyett, hogy érzelmeiket csiklandozná.

Magyarországi hírek

VÉRENGZÉS A DUGOTT BÁLBAN.

A tanyai vérengzések történetében is páratlanul áll az a legényháború, amely az elmúlt vasárnap éjjel folyt le a szegedi Alsótanyán, az átokházi kapitányságban. Ötven legény ugynevezett dugott bálát rendezett Theodorovics Ferenc gazdálkodó tanyáján. Főfőjében a legények valamin összevették: két táborra szakadtak és bicskával, botokkal, revolverekkel rontottak egymásra. Hamarosan kegyetlen, gyilkos harc fejlődött ki, amelynek végeztével alig maradt valaki epen a mulatók közül. Két legény életveszedelemes sérülést szenvedett, mindkettő halálra; nagyon súlyos még tizen három legénynek az állapota is. Kinek bottal zúzták be a koponyáját, kit revolvergolyó terített le, kinek bicska járta át a testét.

Az iskolázatlan tömeg, amely a papok befolyása alatt áll, bicskával gyakorolja a keresztény testvéri szeretetet.

VEREKEDÉS A PAP MIATT.

Gattáján véres verekedés történt a pap miatt. A plébános harmincéves papi jubileumát ünnepelte. Este 8 óra táján vonultak a plébánia elé a Maria-leányok színes lampionokkal és az egyházi ünnepélyre szervezett lövészes egyesület tagjai, hogy a diszidvölzést megadják. Az ünneplők aránytalanul kevesen, bevonultak a plébánia udvarra, egy polgár felköszöntötte Bogovicsot — így hívták a plébánost — aki a verendéről válaszolt. A plébánia öt ablaka most is papírral volt beragasztva, még szeptember végén kövél érték be a szerető gattájai hívek. Fölhangzott az éljen, a lövészek kilőték puskájukat. Erre kívülről hatalmas abcug hallatszott.

— Abcug! Le a plébánossal!
— Abcug Bogovich tisztelendő!

Egyszerre tolongás támadt. Az asszonyok kitódultak az udvarból, a kintállók pedig tulakarták harsogni az ünneplést. Mindenfelől olmos bottok villantak meg és néhány perc múlva már vígan püfölték egymás fejét az emberek. Sokan megsebesültek már, amikor kivonult a csendőrség és szétválasztotta a fölzagott tömeget. A fehértemplomi ügyészségénél egész sor följelentés várja a gattájai csata folytatását.

Igy gyakorolják a krisztusi szeretetet a vallásos hívek!

KATONATISZTEK VÉRSZOMJA.

Az osztrák-magyar armádia naplopásért és emberkínzásért fizetett tisztjei unalmukban nagyon gyakran tulteszik magukat a becsületen, tisztességen és törvényen. Mindenfelé belékötnék a polgár emberekbé és amidőn azok védekeznek köztöközdecsük ellen, fegyverükkel keresnek a védtelen polgárral szemben "elég-tételt". A hadvezetőség eltűri a tiszték garázdálkodásait, mert ausztria-magyarországon civöl nem is ember, és a katonatiszt még mindig kiváltságokat élvez.

Mint Budapestőr írják a Bodográf moziban kinos affér játszódott le. Kevés híja volt, hogy vér nem folyt a fegyveres tisztí gőg miatt. Egy hivatalnok a menyasszonyával a moziba ment. Egyik páholyba helyezkedtek el. Előtűk két hónap tiszti ilt. Ezek állandóan fixirozták a menyasszonyt és különféle illetlen megjegyzéseket tettek. Különösen az egyik tisztnek a viselkedése vált tűrhetetlenné. Heves szóváltás keletkezett a két ember között és egy poion csattant el, amelyet a katonatiszt kapott. A zajra megakasztották az előadást és fés felsavarták a villanyt. A közönség két embert látott egymással szemközt állni: a katonát kivont kardol, a hivatalnok revolvert tartott a kezében. A rendőrség és a közönség szétválasztotta a feleket, mielőtt vérontásra került volna a sor.

Ez alkalommal sikerült megakadályozni a vérengzést, mert a polgárember is fel volt fegyverezve. De sok-szor zavartalanul kaszabolnak a tisztí vérebeek.

TIFUSZ SZATMÁR MEGYÉBEN.

Asztmármegyeyi Fernezei faluban föllépett a nyomorúság nyavalyája, a kiütéses tifusz és attól félnek, hogy a gyilkos betegség terjedni fog, mert a környékbeli lakosság, mint a felvidéken mindenütt, nyomorban sinylődik és a legsötétebb kulturátlanságban él. **Eddig nyolcan kapták meg a betegséget és közülök három bele haltak.** A vármegyeyi főorvos kijelentése szerint, megtett minden óvintézkedést, de amint mondja, azokat csak nehezen lehet fogantatosítani, mert a lakosság fél a kényszer-gyógykezelés költségeitől. Ha el nem folytják a szörnyű nyavalyát, végigszánt az egész vármegyén, amely a közelmúltban már szerzett egy világhírű szomorú nevezetességet: **Ökörítót.**

A SZOCIALIZMUS ISKOLÁJA.

(Folytatás az első oldalról.)

Április hó 27-én. Tarcai Lajos: A KRISZTUSI LEGENDA.

A vallásos eszmék keletkezése. — A vad és ókori népek isten fogalma. — A kereszténység keletkezése. — Gazdasági okok. — Ideológiai befolyások. — Az öskereszténység. — Krisztus a történelemben. — A szentháromság. — Az egyház keletkezése és szerepe az emberiség történetében. — A szocializmus és vallás.

Az előadások teljesen ingyenesek. Minden előadás után kérdések intézhetők az előadókhöz, hozzászólásokat is szívesen fogadunk.

Mindkét előadás hetenkint egyszer lesz. A helyet és időt az előadásról jelentkezők szerdán e hó 22-én, délután 5 órakor megbeszélük szerkesztőségünkben, **1336 Second Avenue.**

Mindenki agítáljon az előadások érdekében!
Az oktatásügyi-bizottság.

HÉTKÖZNAPI ELOADÁSOK.

1528 Second Ave., Yorkville kávéház, I. em.)
Bolgár Elek: **AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK TÖRTÉNETE.** (Minden esütörtök este 8 órakor)

Amerika felfedezése. — Óslakosai. — Az első angol gyarmatok Amerikában. — Amerika a 18. században. — A gyarmatok befolyása az európai politikára. — Függetlenségi törekvések a gyarmatokban. — A nemzeti állam kialakulása. — Rabszolgaság és kapitalizmus. — A polgár háború — Az egyesült államok fejlődése az utolsó ötven évben.

Tarcai Lajos: **HELYESIRÁS, FOGALMAZÁS, BESZÉDGYAKORLAT.** (Minden kedden este 8 órakor.)

Az előadásban módot akarunk adni elvtársainknak arra, hogy a szocializmus elemeit elsajátítva a helyesírást, fogalmazást és a beszéd készséget is megtanulják.

Tárgy: A társadalmi fejlődés mibenléte. — A társadalmat mozgató erők. — A tőke és bér-munka viszonya. — A gazdaságtan elemei.

NYUGTÁZASOK.

1911 február hó 12-től február 18-ig.

Uj előfizetések:

Egész évre. Omahában: J. Száler, Rosefarm: Ch. Palágyi.

Fél évre. Schenectady: S. Klein Phila: J. St. Hornyák, Eddystone: A. Fehér, Pittsburg: F. Schimpf, South River: Wm. E. Ricey, Chicago M. Klein, Newark, O.: K. László, F. Wági, Passaic: J. Antman, J. Ehrenfeld, Endler and Co., St. Kovács, Garfield: J. Iglár, Cleveland: J. Kocsis, E. Paulis, St. Király, L. Dankó, City A. Weisz.

Negyed évre. Schenectady: I. Kurnung, P. Cotter, Milwaukee: C. Gertner, City: L. Tarcai, E. Bleier, M. Geiger.

Folytatólagos előfizetések:

Egész évre. Granite City: H. Székely, Wilmington: W. Tepliczyk, Allegheny: F. Kleckner, A. Vizslay.

Fél évre. Cleveland: J. Hajszán, Granite City: F. Kozma, J. Mellish, Schenectady: J. Galaba, Irwin: M. B. Sz. Perms St.: J. Jancsár Phila: G. Bazsovsky, Edna: R. Dobozi, Allegheny: A. Albiny, S. Kleckner, Lorain: J. Varga, Chicago: St. John, Hurford: A. Seartó.

Negyed évre. Granite City: J. Holló, Phila: J. Kaparovich, Baltimore: S. Róth, Allegheny: F. Fuchs, Brooklyn: M. Gross, Toledo: Dr. Schreiber, Hurford: J. Pécsi.

(Havi támogatás.)

(A mult számból kimaradt.)

J. Lány 3.00, Szalontay Károlyné 3.00, P. Huyer 3.00, L. Somló 3.00.

Felülfizetések:

J. Berlock 50c, J. Draskóczy 50c, L. Lefkovits 4.00, Szalontay-Schreiber (fogadás) 50c.

A NYUGAT Ignotus, Osvát Ernő és Fenyő Miksa szerkesztésében megjelenő kiütő szépirodalmi és kritikai folyóirat február 1-én megjelent számának tartalma:

Elek Arthur: Előszó (a Nyugat lyrai antológiájára előtti). Szini Gyula: Shaw margójára, Ady Endre: Vitéz Mihály ebresztése (vers), Móricz Zsigmond: Az isten háta mögött (regény III.), Ambrus Zoltán: Tolsztoj és kritikusi második közlemény), Halász Imre: Egy letűnt nemzedék (tizedik közlemény: Deák Ferenc, IV.) Jászi Dezső: Symposion (novella), Tersánszky Józsi Jenő: Versek, Bán Ferenc: Szerdától-szombatig (regény, VII.), Kosztolányi Dezső: Őszi koncert (vers).

FIGYELŐ: Halász Imre: Báró Kaas Ivor, Ignotus: Ugron Gábor, Szép Ernő: Petőfi levelei, Fenyő Miksa: A rajongó Bolzay-lány, Lengyel Menyhért: Karnyóné, Lengyel Menyhért: Hajó Sándor: Fiúk és leányok, Ujfaluzy W. Ödön: Karin Michaelis: A veszedelmes kor, Jászi Dezső: Der junge Schumann, Jász Dezső: Kerpely és Godowsky, Bálint Aladár: Anthes-Tristan, Csáth Géza: Nádor Mihály és Szirmay Albert, Csáth Géza: Zágon Vilmos Géza, Karinty Frigyes: Sik Sándor: Szembe a Nappal, Lengyel Géza: A Kéve kiállítás, Nagy János: Barkóczy báró dicséretei, a Nyugat hírei.

Külföldi hírek.

TOLSZTOJ HAGYATÉKA.

Tolsztoj még életében sok kéziratot ajándékozott feleségének, a ki azokat a moszkvai történelmi muzeumnak adta át. Tolsztoj leánya Alexandra, most nyilvánosság elé akarja bocsájtani atya hagyatékát és azért szüksége van a moszkvai muzeumnak átadott kéziratokra is. Az özvegy azonban nem akarja ez irásokat kiadni s ezért Cserkov, Tolsztoj barátja, a ki nagyon károskodik a hagyaték nyilvánosságra bocsátásáért, nem a legbarátságosabban bánt vele. A grófnő azt tanácsolta, hogy készítsenek a kéziratokról hiteles kópiákat, de Alexandra ebbe nem egyezett bele. E napokban Moszkvába utazott az özvegy, hogy dülö-re vigye a vitás kérdést, ott azonban az a kelemetlen meglepetés érte, hogy leánya ügyvédjének fölszólítására megiltották, hogy behelphessen a történelmi muzeumba. Ez igen fölzúgatta az özvegyet és ingerülten jelentette ki, hogy a kéziratok az ő tulajdona és senkinek nincs joga azokhoz. A muzeum igazgatósága elhatározta erre, hogy a míg a kérdésben meg nem egyeznek, sem az anyának, sem a leánynak nem adják ki a kéziratokat. Tolsztoj kéziratait különben Cserkov és Tolsztoj Alexandra közösen adja ki. Tolsztoj grófnő több ízben keserűen emlékezett meg arról a nagy befolyásról, a mellyel Cserkov volt Tolsztojra.

AZ ANGOL KORMÁNY A VÉDŐVÁM ELLEN.

Chamberlain, az agol konzervatívok egyik vezére nagy beszédet tartott a védő vám mellett és kijelentette, hogy pártja nem hagy fel a küzdelemmel, míg nem lesz Angliában is a védővám. A miniszterelnök a védővám-politikáról megindult vitában kijelentette, hogy az ellenék mostani akciója nemcsak a kormány-nal szemben bizalmatlanság, de bizalmatlanság a választókkal is. Tagadja azt, mintha a védővám-politika jobban megvédéné a hazai ipar termelését a beözönlő külföldi áruval szemben a mostaninál. Nem igaz az a vád, mintha a kormány a vámpolitikában rosszabb elbánásban részesítené a gyarmatokat, mint az idegen államokat. Az ellenék mostani vámpolitikáját a modern kor legnagyobb csalásának mondja.

Balfour, konzervatív vezér, azt fejtí ki, hogy a kormány igenis rosszabbul bánik a vámpolitikában a gyarmatokkal, mint az idegen államokkal. Állítása igazolására a Kanadával kötött kereskedelmi szerződést hozta fel.

AZ OLASZ KAPITALISTÁK

nincsennek egészen meglegedve a parlamenti képviselőkkel, pedig azok semmire sincsennek annyira tekintettel, mint a kapitalisták profitorjára. Az olasz kapitalisták megalakították a Gruppo Industriale Parlamentare-t, vagyis a kapitalisták parlamenti csoportját. A kapitalisták e politikai erőlködése bizonyára az olasz munkásságát is serkenti szervezeteinek megszilárdítására.

OROSZORSZÁG.

Általános volt a hit, hogy az orosz forradalom után beállott nyugalom állandó lesz. De csak olyanok bíztak a cári uralom nyugalmában, akik nem ismerik azt a legyőzhetetlen nagy erőt, amelyet a gazdasági viszonyok kényszere minden elnyomott lelékbe megosztva és a tömegben egyesítve életre hoz és táplál.

A diák sztrájkok ismét minden nopusok. Készülő forradalom előjelei ezek. Pétervárott már kimondották a diák sztrájkot. A magassabb előadások női hallgatói is csatlakoztak a mozgalomhoz. A diákok e mozgalma a börtönök ártatlan lakói iránt rázza fel az egész világ részvétét, akik egyre másra öngyilkosságot követnek el, hogy megszabaduljanak a kínzásokkal rájuk kímért haláltól.

Az odesszai diákstrájkból kifolyólag a kormány 50 diákot deportáltatott. E kegyetlen kérdés csak olaj a forradalom lappangó szikrájára és ismétlődve csak élesíti a tüzet, amely újabb ellentállásra gyújtja a sokszentvedő orosz proletariátust.

A kormány, mintha érezné a készülő vihart. A szocialista mozgalom minden mozdulatát ellenőrizi és büntetéssel akarja megszüntetni a mindenre elszánt forradalmi harcokat. Újabbán három munkást azért ítélték el, mert részt vettek abban az agitációs isoklában amelyet Gorkij a Capriszigeten a szocializmus tanainak ismertetésére létesített.

Igy akarja utját állani a cári kormány a szocializmus terjedésének. A forradalmi eszméket nem lehet önkényvel feltartóztatni és mi várjuk az orosz proletariátus újabb forradalmát, amely elég erős lesz elsöpörni az orosz reakciót.

ELVTÁRSÁK!

OLVASSATOK ÉS TERJESSZÉTEK.

A NÉPAKARATOT!

VISSZA KELL JÖNNI.

Irta Madarász Emil.

Egy futó bolond böles állította: a tisztességes ember ott kezdődik, ahol szükségéből tisztességtelen. Péter — teljes címén és jellegén Vaszelka Péter huszonnegyves csavargó — ennél fogva nem volt elvesztett lelki, sőt alapjában jónak és megbízhatónak volt nevezhető. Belecsavargott az elzúllásbe. Az ember észre sem veszi, miként is kerül bele a bűnök utcájába. Megy-megy mendegél nyitott és gyermeki szemmel, tétován különféle utakon, te-reken, sikátorokon: eszik, iszik, alszik, itt-ott megcsiklandoz pár piros leányt, azután egyszerre beköszönt egy szürke és ködös este és ahogy itt van: az ember eltévedt, eltévedt, már ott is tévelyeg, bukdácsol a bűnök utcájában, mely nagyobb a Váci-utnál és jéghideg gránit-páncél borítja. Olyan hideg és olyan kemény eza páncél, hogy szikrát ver ki belőle sok uttalan bűnöző patkója. Péter belekerült az eltévelyedések sikátorába. Ment, mendegélt. Hajszolta éhség, kergette a szomjúság, hívta csalogatta sok meleg asszonyi lágyék. Hét nap, hét éjszaka mindig csak ment és oly mélyen bent járt már a keserűségek operenciáján, hogy köd borult feleje. A nyomor és bűn sikátorán szembe jött vele valaki, letepete, elvitte aranyláncát. Aztán rohant. Rohant felele a bűnök sikátorán.

II.

Hat hónap. Péter a fogházba került, oda, ahol megtisztul sok szegény, eltévedt ember. Akadnak — isten tudja miként — akik beleörölnék ebbe a retentő forgatagba és tágra nyílt nagy szemükkel belemérednek a semmisségbe, a maguk érthetetlen, csodálatos lelkük semmisségbe: hogy kikémlélek és kitanulják és kikérdezzék.

— Mit tettél velem, miért hoztál ide?

Nézik, faggatják válaszolatlanul a lelki semmisségét szomorú fogházai éjjeiken. Nem hallik más, mint az örök lépése és az a különös zaj, melyet sok álmódó lélekzete ver. Sajátságos ritmusban vergődnek a tüdők. Ude és tiszta és nap sugaras remény-szemcskéekkel hatol be az oxigén a zakatoló tüdő-szövetbe, de már a másik pillanatban ott lerakódik az igazság: piszkos és bűzhödött szénlava, a hiábareménykedés határtalan szomorúsága. Jaj-jaj, jaj-jaj! Ez a ritmus. Szürkülő estétől sárga reggeledésig millió és millió jaj-jaj!

— Én most új életet kezdek — mondta Péter minden felkeléskör — engem megtisztít a munka, megerősít a hit. Én hiszem, hogy nem vagyok rossz, hogy valami egészen különös vízbe jutottam, én nem lehetek rossz, mert nem akarok az lenni és amikor a főtérnyalson azt kérdezte tőlem az elnök, van-e valami mondanivalóm, akkor fölkeltem — így — és odaálltam az elnök elé és kinyitottam a szemem. Mert jó ha az ember kinyitja a szemét, mutassa meg a lelkét a szavazó-bíráknak. Kinyitottam a szemem, ök benéztek a lelkembe és mondtam: Méltóságos elnök ur, tekintetes királyi törvényszék... tekintetes királyi törvényszék!

Egy élemedett és — látszólag — jó utra tért rablógylkos abahagyta a gyalulást — mindez a közös munkateremben történt — és ránezett Péterre:

— Most nem kell, hogy méltóságod az elnököt, minek mondsz általában ilyen hazugságokat. Az elnök nem méltóságos, mert ő is csak fizetést huz. Amikor én gabonamunkás voltam, én is csak huztam fizetést. Amit az ember pénzért csinál, az neki kutyakötelessége, nem méltósága. Én egyszer összejöttem az upesti hid alatt egy lánnyal, csunya volt szegegy mint a jégeső, de megszánt engem és meg is siratt. Most is sirat még és hoz olyankor mézes kalácsot. Miért? Kije vagyok én neki? Az upesti hid alatt megcsókoltam és ezzel vége. Látod, ez a lány méltóságos, ez a randa, rücsök. És vár rám. Most már tudod, mi az a méltóság?

Elhallgatott s maga elé nézett. Péter egy tiszta és fehér forgács szalagot ráigcsált, aztán egyszerre élénken folytatta:

— Méltóságos elnök ur, — mondtam — én nem vagyok rossz, én nem is tudom, mi történt velem. De úgy kell lenni, hogy ha az ember éhes, akkor süket és vak, a szive, az esze is süket és vak. Mert méltóságos elnök ur — és itt, figyelj csak — rám néztek az emberek. Az elnök, a szavazó bírók, a teremszolga. Micsoda különösen néztek rám!!

A rablógylkos megvetően legyintett: — Ilyet ne mondj... Mért néztek volna rád különösen? Mért különösebben például mint én rám? Ók egyformán néznek mindenkit, aki lukas cipőben áll előttük. Én ismerem őket. Péter fiam, amikor azt hiszed, hogy no, most-most sajnálnak, most beláttak a szived ártatlanságába, akkor tudod, mit gondolnak. Az ujjukon számlálják, hogy két év... három év... két év... három év...

Hát igen, valami sajnáság megtisztulást érzett Péter és titokban figyeltemre sem méltatta a rablógylkos cinizmusát, ellenben sze-

rette a gyalut, mely alatt énekelve hasad finom szalagokra a fa, szeretted a fényes fűrészt, a szép és engedelmes deszka-darabokat. És ha jött a fölügyelő, szeretted jónak látszani.

— Jól van, Péter, ember lesz belőled!

Hyesminek, dícséretnek nagyon örült. Gyerekes áhitattal leste, várta, sóvárogta a jó szót olykor apai tiszteletfényével övezte körül a szakállas fölügyelőt, Boronki urat, aki három házat harácsol össze magának Palota-Ujfalun, rejtelmes utakon szerzett fillérek sokaságából.

— Még egy hónap — mondta karácsonykor Péter. Ekkora már szép, hófehér lesz a temető. Egyenesen a Nyugatra megyek és — ujj! — haza. Haza a faluba. Fimatt csináltatok, fekete betűkkel, hogy — Kaszelka Péter asztalosmester...

— Nem megy te abba a faluba — szolt a rablógylkos sötéten — Péter fiam, — én hét éve vagyok itt, jöttem-mentek egyre emberek, olyan magadafajta hónapok foglyok. Mind, mikor elment, azt mondta, hogy új életet kezd és mind — visszajött. Aki nem jött, itt lesz holnap, ha holnap nem, holnapután. De visszajön minden visszajön.

Nagyot rugott nehéz bakancsos lábával a forgács halmon.

— Mind visszajön és visszajössz te is. Ugy visszajössz, mintha egy nagy, óriás kéz húzna vissza. Én mondom.

III.

Péterrel nem bírt a szomorú munka terem. A szabadulás fehér verőfényvel fűrésztette szegény megtépázott lelkét, várva-várt jövőendő nyugodalmaságok napsugara kacintott be sovány fantáziáján. Táncolt, dalolt, kamaszos dahajzágal elte le utolsó rabnapjait és egyszerű lakodalmas, vig házzá lett az elhagyott, szomorú börtön palota, kacagva csapkodtak a nehéz rezesajtok, énekeltek sok csikorgó kules, szomorú és száraz priescesnek isteni álmok fontak kék és zöld és bíbor lomdokat Péter lelke köré.

— Hazamegyek — egyenesen a Nyugatra. Valaki kirohogta. A harmadik ágyról jött a rohögés. Péter fölegyenesedett:

— Hazamegyek! — mondta dacosan.

A harmadik ágyon egy borotvált arcú, cinikus óriás, valami kasszafuró, legyintett hatalmas karjával:

— Hazamegy, majd ha megengedi a perrendtartás. Érted öcsém. Egyenesen a Nyugatra megy. Nem megy!

— Megyek!

A borotvált arcú felült az ágyba, vörös nagy lábait lögögtetve, himbálgatva:

— Azt mondja a perrendtartás, hogy aki le töltötte itt az idejét, azt várja a rendőrség. Jön érted a tolonckocsi, bevisz a főkapitányságra, itt maradsz két napig, három napig, aztán kivisznek a toloncházba, ha is maradsz két napig, három napig, aztán haza — persup, édes fiam.

— Nem igaz! — mondta Péter ingadozva — a rendőrségnek semmi köze hozzám... Én kitöltöm az időmet, aztán megyek, ahová akarok. Semmi dolgom a rendőrséggel...

Megyek haza.

A borotvált arcú kacagott:

— Jó, én, öcsém, négyezer voltam már itt, én tudom a perrendtartást. Tolonckocsi, toloncház, per sup, ugy-ám, babám.

IV.

Péter ezen az éjszakán nem aludt. Rendőrkardos, rendőrsziszám viziók kerültek. Ott látta magát egy fekete, boltozatos teremben, hol egyenruhás ember ütötte-verte és ő nem tudott mozdulni, nem tudott kiáltani. Elfogyott a hangja és a szívéből lassu csobogással esőpöggött a vére.

Réggel felé felkelt és lassu léptekkel elindult. A rablógylkos ágya felé. És odahajolt a rablógylkosra, ráborult és zokogásra fakadt:

— Vissza... kell... jönnöm... tudom...

A fakadó réggel furcsa foltokat festett a széles nagy falakra...

KATONAI KINZÁS.

A forró nyári melegben egészen a kidőlésig, a rogyásig masiroztatják a jeles osztrák-magyar armádiában a legénységet. A hadvezetőség a téli hónapokban sem akarja szüneteltetni egyetlen foglalkozását: a legénység szekuritarját, győtrését és kinzását.

Tirelben olyan várost csináltattak a legénységgel, amelyben huszonkét katona keze-lába lefagyott. Trentóhól meg egy géppuska-osztály indult el hajnali 4 órakor, hogy a San Giovania hajon menjen keresztül. Az utat magas hó fódte és a havon át kellett utat vágni a géppuskaosztály élve őszvérek számára. Amikor azonban a Moleno előtt kezdődött lejtőhöz értek az állatok nem tudtak többé előhaladni a hóban, úgy, hogy a katonáknak kellett az őszvéreket cipelni, amelyek hátán viszont a fegyverek voltak. A fásztó és emésztő mars este kilencig tartott; sok vadászkatona megbetegedett.

Mikor lesz annyi öntudat Ausztria-Magyarország népében, hogy fellázad ez állapotok ellen.

AZ UGYNEVEZETT KÖZSÉGI SZOCIALIZMUSRÓL.

Upton Sinclair, aki a "Jungle" címen közzétett s a chicagói beef trust üzelmét tárgyaló leleplezése révén lett világhírűvé, azt állítja, hogy "municipal and state ownership is not state socialism at all, but state capitalism" fíles szatírával itéli el a Municipal Ownership-pel üzött demagógiát: "A legtöbb szocialistával együtt — ugymond — én is azt hittem, hogy a forradalomnak várnia kell mindaddig, míg a nép céljainak teljes tudatára ébredt és szocialista elnököt és szocialista kongresszust választ. De mikor a bányász-sztrájk idejében Dave Hill elő állt a szénbányák községi köztulajdonát követelve, meggyőződtem róla, hogy a politikus csak sakál, nem oroszlan."

Tény az, hogy a nép egésze a "Municipal Ownership"-nek, úgy mint ezt a Hearst-féle és hasonló mozgalmak propagálják, csak igen igen kevés hasznát látja meg a legszélesebb körű megvalósulása esetén is. Vizsgáljuk azonban az egyes néprétegekre gyakorolt hatását külön-külön. Feltéve, hogy valamely amerikai városban a közúti vasut községi köztulajdonban volna és ezáltal a viteldij bizonyos százzal lecsökkenthető lenne, ez a teletulajdonosokra kikéne a külvárosokban ingatlanok vannak, kétségkívül bizonyos pillanatnyi haszonnal járna, mert ez növelné a keresletet a külvárosi lakások után s ez által az ily ingatlanok értékét. Amde az ekképen növekvő kereslet külvárosi lakások után a lakbér megnagyobbodását is magával hozná, így amit a szegényebb lakosság megtakarítana viteldijban, azt ráfizeti házbérben.

A munkásnépek tehát nem igen van haszna az ilyen reformból. Az az érv sem igen állhat meg, hogy a községi által kezelt üzemekben jobb a munkaviszonyok- és feltételek, mint a magántársaságoknál. Épen az Egyesült Államok példája bizonyítja ezt, ahol a posta állami kezelésben van s a postakalkalmazottaknak törvényileg tilos bérémetelést kérni és a munkafeltételek javítását csak büntetés és elbocsátás terhe mellett kérheti.

Még egy ponton mutatható ki, hogy a Municipal Ownership minden más néprétegnek nagyobb szolgálatakat tesz, mint a munkálkodó néposztálynak, melynek érdekében azt voltaképpen követelik. Ez az adózás kérdése. Gyakori érv ugyanis, hogy a községi tulajdonban levő közhasznú vállalatokból eredő jövedelmek csökkentik a községi szükségleteit és ennélfogva az adók leszállítására vezetnek. Az amerikai munkást a nagyrészt jövedelmi adó rendszer mellett kevéssé érdekli. Annál inkább van azonban érdeke a többi osztály: A nagy tőkének érdeke, hogy az adóterhet a testületi tulajdonról áthárítsa a tulajdon más formáira a kispolgárságnak viszont az a törekvése, hogy a trustokkal fizetesse meg a rá eső adót. Hasonló okokból pártolják földbirtokosok a Municipal Ownership eszményét.

Ha azonban gazdasági jellege ennyire evidens, úgy még inkább az annak politikai háttere. E részben az semmi más nem bizonyít mint reakciót a városokban uralkodó "nagy-pártok" ellen: főleg a republikánus oligarchia és a demokratának nagytökekek által megvásárolt ága ellen irányult a mozgalom politikai éle. Ez derül ki az utolsó évek községi választásaiból: Így New York egyik kerületében a pártoktól független Jerome-ot választották meg 1905-ben, a republikánus Clevelandban a Municipal Ownership-et pártoló demokrata Johnson győzött ugyanakkor harmadikban mint polgármester jelölt; Toledo, Boston, Rochester hasonló eredményeket mutatnak fel.

De mint a legtöbb új irányu politikai mozgalom, úgy ez is csak egy tekintetben volt hasznos, lényegileg azonban nem valósította meg a hozzáfűzött reményeket. Hasznos volt annyiban, hogy széleskörű agitációjával felkeltette az érdeklődést közigazgatási kérdések iránt, termékeny vitákat indított meg sajtóiban, népgyűléseken egyaránt, a tudomány figyelmét soha sem látott mértékben terelte e kérdés felé, annyira, hogy ma mintegy 20 egyetem van tanszéke a municipális kormányzat problémáinak. Ezt az eredményt méltánytalan volna a mozgalomtól elvitatni. Gyakorlati eredményeit tekintve azonban a mozgalom csak igen keveset tud felmutatni. A személyi változások sajnos nemjelentettek rendszerváltozást, mert a rendszer az amerikai nyilvános élet egészében gyökerezdik, melyet sem új programok, sem új személyek nem képesek megváltoztatni, csak a közélet új feltételei, új gazdasági feltételek, melyek érdekében a mozgalom nem emelte fel szavát. És hogy gazdasági programja mögött settenkedik egy csoport érdeke, úgy ez félreismérhetetlen politikai programjában, mely a legszélesebb individualizmus alapján hirdeti a községi élet szocializálását.

Maga Hearst a politikai mozgalom vezére többször tiltakozott az ellen, mintha szocialis törekvései volnának s küzdelme bevalottan a trösztöknek szól, mint a szabad verseny aka-

dályozóinak, amivel az általa képviselt iránynál az anarchisztiku reakció minden ismertetőjelét mutatta be.

De a Municipal Ownership mozgalom saját programja érdekében, nem tette meg még tízedrészt sem annak, amit hirdett, más irányban jelentékenyen fejlesztette a községi életet, részint előnye, részint pedig az által, hogy a hozzáfűzött és általa meg nem valósított reformokat más téren igyekeztek most már megvalósítani.

A municipális élet e fejlődéséről a legutolsó időben sok hiteles érdemlő jelentés ad hirt: Schmitz-nek, San Francisco polgármesterének hírhedt üzelméi nagy mértékben diszcreditáltak a Municipal Ownership mozgalom purifikációs törekvéseit és főleg Californiában sok embert ábrándítottak ki a Municipal Ownership mozgalom politikai szárnyának önzetlensége tekintetében, azonban annál több híve akadt a Lincoln Steffens által képviselt "Csön-des reform"-nak, mely pl. Bostonban örvend ezidőszent nagy népszerűségnek. Ez nagyrészt nevelési munka, mely arra törekszik, hogy széles néprétegek számára lehetővé tegye a municipális problémákban való elmélyedést.

A közszellem ily irányu fejlesztésére törek-szenek a Jowa állambeli városok is. Az elmúlt évben ez állam városainak polgármesterei és képviselőtestületi tagjai három napi értekezleteken tanácskoztak a községi közállapotok reformjainak módosításáról és ugyanezt tették számos más államban is. Mindez azt bizonyítja, hogy a demagóg eszközökkel dolgozó politikai Municipal Ownership mozgalom, az u. n. Hearstismus mindinkább veszt jelentőségéből és hiteléből és kezdetét veszi a hiányoknak és visszaéléseknek s azok okainak komoly kutatása és lehetőleg hathatós orvoslása. "Ezek nem az egyedüli figyelemreméltó nyilvánulások, — mondja Woodruff, — hanem a legtipikusabbak, mint érdekesek, tanulságosak és az amerikai közszellemre nézve jellemzőek, mely hatalmas munkálkodók azon feltételek javítására, melyeket néhány évvel ezelőtt is úgy tekintettek, mint a mi országunk demokratikus intézményeit súlyosan fenyegető veszedelemet."

Sok haszonnal járt ez irányban a Massachusetts állam által kezdeményezett állami hivatal községi statisztika számára, melynek adataiból sok községi huzott hasznat több pénzügyi reform tekintetében. Számos hibája a pénzügyi kezelésnek jut ugyanis ilyenformán napvilágra, melyekről más uton nem igen szerezhető tudomás. Így pl. — mint az első évi jelentés mondja — sok esetben a községi specialis célokra bizott pénzösszegeket, általános célokra használták fel, ha úgy érezték, hogy ezt az állapot nem kell visszafizetni s számos esetben még annak sem volt nyoma, hogy adósság volt-e valami vagy követelése a várossal szemben.

A nyilvánosság eddig tapasztalt irányát is mindinkább felváltja a közszellem ébredéséből eredő általános ellenőrzése községi érdekű kérdéseknek és különösen a pénzügynek. Hogy mekkora hiányok uralkodtak e téren mindeddig a világ legdemokratikusabb országában, bizonyítja az a tény, hogy nagy vívmányként ünneplik, hogy legújában, — fenállása óta először — hitelesen tudomást szerezhetettek San Francisco adófizetői a város pénzügyeiről. Az említett szellem terjedése mellett bizonyít W. Caryl Elynek az American Street and Interurban Railway Association volt elnökének szenzációs nyilatkozata, aki a közszolgáltatásokat teljesítő testületeknek állami bizottságok által való felülvizsgálásáról szövegeket mondta:

"E mozgalom nem szorítokozik egyes államokra. Az egész világon végig száguld ez. A nép pedig kitart mellette. Ezt ép oly kevésbbé hátálthatjuk, akárcsak a Niagara esését... Szívünk mélyében meg vagyunk igazságosságá-gáról győződve; legyünk férfiak és ismerjük ezt be: működünk együtt a néppel és értes-sük meg vele, hogy közös célért küzdünk."

Az elmondottak alapján állapítható meg a Municipal Ownership mozgalom előrelátható fejlődése a jövőben. Mint keletkezésében és fejlődésében, úgy jövőendő alakulásában is meg kell különböztetnünk gazdasági hatásait politikai hatásaitól. Utóbbi tekintetben vagy sohasem fogunk abbéli kísérletei sikerülni, hogy önmálló, független politikai párttá alakuljon, vagy ha ez a munkástömegek, főleg az American Federation of Labor-nek a polgári radikáliszmussal szimpatizáló munkásai segélyével meg is fog történni, úgy az új párt minden eddigi "hamadik párt" sorsára fog jutni, mely az urlkódó republikánusokkal és demokratákkal felvette a versenyt. Ugy fog járni, mint közvetlen elődei: a Greenback Party, a Single Taxerek politikai csoportja és a Peoples Party

(Folytatjuk.)

REGÉNY.

RASZKOLNYIKOV

Irtá: DOSZTOJEVSKIJ M. TÓDOR (BÜN ÉS BÜNHÖDÉS.)

(Folytatás.) (236)

Elhatározták, hogy túrni és várni fognak. Még hét évük volt hátra: s odáig mennyi elviselhetetlen gyötrelmet és mennyi végtelen dologság várt rájuk! De Raszkolnyikov feltámadt s ő tudta és érezte ezt teljesen, egész megújult lényével, — Szónya pedig — hiszen ő gy is csak Raszkolnyikov által élt!

Ugyanez nap este amikor a fogházat bezárták, Raszkolnyikov a deszkaágyon feküdt és Szónyáról gondolkodott. Ezen a napon úgy tetszett neki, mintha rabtársai, a kik eddig olyan ellenségei voltak, egészen más szemmel néznének reá. Beszéde is ereszkedett velük s azok jószívvél feleltek is neki. Most eszébe jutott ez is, de hát egész természetesen találta ezt, mert hiszen most már mindennek meg kell változnia. Raszkolnyikov Szónyáról gondolkodott. Eszébe jutott, hogy mennyire gyötörte ő mindig Szónyát, mennyire kintotta annak a szívét: eszébe jutott annak halvány, szenvedő arcozája, — hanem azért ezek a gondolatok ugyszólván nem is bántották őt most: tudta, hogy mily végtelen szerelmmel váltotta ő meg most Szónya minden szenvedéseit.

Aztán mi is az a minden, a multnak minden vette azt elő. Ez a könyv a Szónyáé volt, ugyanaz, a melyből Szónya a Lázár feltámadásáról olvasott neki. Számkivetésének kezdetén azt gondolta Raszkolnyikov, hogy Szónya őt gyötörni fogja a vallással, az evangéliumról szenvedései? Minden, még az ő büne is, még elíteltetése s számkivetése is, most első fölcusdásában valami idegennek, különösnek, mintegy nem ő vele történt dolognak tűnt fel előtte. Különböztetett ezentén nem tudott semmiről. Nem sokáig és állandóan gondolkodni, nem tudta gondolatait valamire összpontosítani; s nem is ért el semmi tényleges, öntudatos eredményre, — ő csak érzett. A dialektika helyét az élet foglalta el nála és eszmélkedésében egészen valami új irány kezdődött.

Párnája alatt az evangélium volt. Gépiesen fog mindig beszélni és szent könyveket fog ráerőszakolni. De legnagyobb bámulatára Szónya egyetlen egyszer sem szolt erről, sőt még az evangéliumot sem kínálta egyszer sem. Ő maga kérte azt el tőle nem sokkal betegsége előtt, s Szónya szó nélkül adta át neki a könyvet. Raszkolnyikov eddig ki sem nyitotta azt.

Most sem nyitotta ki de az a gondolat ütötte meg: vajjon az ő meggyőződése nem lehet most már az én meggyőződése is? vagy legalább az ő vágyai?

Szónya is izgalomba volt ezen az egész napon, sőt éjjelre megint rosszul lett. De annyira boldognak, annyira váratlanul boldognak érezte magát, hogy szinte megjéjt a boldogságától. Hét év, csak hét év. Boldogságuknak kezdetén némely percben mindketten készek voltak ezt a hét évet hét napnak tekinteni. Raszkolnyikov nem is tudta azt, hogy az új életet nem nyerte ő ingyen, hogy neki még drágán kell megvásárolnia, meg kell fizetnie a jövő nagy küzdelmeivel...

Hanem itt már új történet kezdődik, a fokozatosan megújuló ember története: története az ő fokozatos újjászületésének, fokozatos átmenetelének az egyik világból a másikba, története az új, előtte eddig teljesen ismeretlen tevékenység megismerésének. Ez egy új elbeszélés anyaga lehetne, de ennek az elbeszélésünknek itt vége van.

(VÉG.)

—o—

EGYLETI HIREK.

Országos szervezőnk, Rothfiser Károly elvtárs címe további értesítésig: 2933 Lorain Ave., Cleveland, O.

ÉRTESETÉS.

Szövetségünk II-ik osztálya 1911 március hó 4-én a Népakarati-Nyomda alap javára ki-sorsol 20 drb. teljesen új könyvet. Egy sor-jegy ára 10 cent.

Már több oldalról érkezett megkeresésre ez uton is értesítjük mindazokat, kiknek eladás céljából jegyeket küldtünk ki, hogy a huzás s visszaküldött szelvényekből történik, s így azok megszámozása szükségtelen.

Akik még jegyeket óhajtanak eladásra, forduljanak az osztály titkárához, címe: L. Lefkovičs, 435 E. 72nd St., New York.

Philadelphia, Pa. Szövetségünk 13-ik osztálya február 26-án délután 3 órakor a Mercantile Hal-ban (849 N. Frankl St.) nyilvános népgyűlést rendez Apponyi politikája ellen. Elő-adó: Tarcaj Lajos elvtárs.

— Február 24-én este 8 órakor Somló Sándor elvtárs tart előadást a munkásság küzdelmei címmel.

South Sharon, Pa. A szövetség 54. osztálya február hó 26-án, d. u. 2 órakor havi gyűlést tart.

A South Sharoni Szocialista Munkás Szervezet 1911 február 25-én, szombaton este a szervezet helyiségében mulattató műsorral egybekötött Kedélyes-Estélyt rendez. Belépti díj ruhatárral együtt férfiaknak 25 cent, nők nem fizetnek.

Szövetségünk 35. osztálya kéri azon szervezetet amelynek a "Testvérek" című színmű birtokába van, azt az osztálynak kölcsöbe adni szíveskedjen, s kérjük azt a következő címre küldeni: J. Becker, 528 Brush St. Detroit, Mich.

Detroit, Mich. Szövetségünk 35. osztálya február hó 26-án d. u. 2 órakor a Bejczy-féle nagy teremben (69 West End Ave.) negyedévi gyűlést tart. A napirend fontossága megkívánja, hogy minden elvtárs megjelenjen.

A New Yorki Magyar Munkás Sakk Kör saját helyiségében 351 E. 78th St. sz. alatt minden vasárnap d. u. 3 órakor ingyenes sakk tanfolyamot rendez, tanulók és kezdő játékosok kioktatására. Az előadás nyilvános, azon bárki részt vehet. Célja a sakk játéknak, mint szellemi képességet kiválóan fejlesztő nemes szórakozásnak a munkások minél nagyobb téme-gével való megismertetése.

St. Louis. Szövetségünk 15-ik osztálya 1911 Március hó 18-án, szombaton, a Schmidt Hall-ban 3500 N. Broadway nagy MARCHIUSI ÜNNEPÉLYT rendez. Kezdeté este fél 8 órakor. Belépti díj 10 cent.

— Ezuton értesítjük a magyarságot, hogy ANGOL TANFOLYAMOT tartunk. Tanóra minden vasárnap d. e. fél 10 órakor és minden kedden este nyolc órakor 1500 S. 3rd St. Tanító: Chesterfield J. elvtárs.

FELSZÓLÍTÁS.

Felszólítjuk Németh Ferenc, 1933 Montgomery St., St. Louisi lakost, hogy szövetségünk 17-ik osztálya által 1910 június havában a nyomda alapra megszavazott \$20.00 szolgáltatása haladéktalanul hozzánk.

Brooklyn, N. Y. A Munkás Betegsegélyző Szövetség 32-ik osztálya február 25-én, szombaton este, 1114 Manhattan Ave. és Clay St. sarkán, a Victoria Hall-ban, saját pénztára javára táncal egybekötött nagy disznótort rendez. Belépti díj 25 cent. Kezdeté 8 órakor.

Utirány New Yorkból: A 10-ik vagy 23-ik utcai Ferri vendő, onnan 10 perc.

McKeesport. A Szoc. Munk. Szervezet 1911 március hó 5-én, szombaton este 8 órakor saját helyiségében (2nd Ave.) a Népakarati-Nyomda alap javára KEDÉLYES-ESTÉLYT rendez, melyre ezuttal is meghívjuk a t. munkástársakat.

A new yorki magyar famunkások 1911 február 26-án, délelőtt 9 órakor NYILVANOS SZAKGYŰLÉST tartanak a Rákóczi száloda nagytermében, 197 E. 4th St.

A Szabadság Munkás Dalára 1911 február hó 25-én, a SOKOL HALL-ban 420 E. 71st Street NAGY ALARCOS BÁLT tart, amely értékes díjakkal, polgári házassággal és egyéb szórakoztatás műsorral van egybekötve. Kezdeté este 8 órakor. Belépti díj 25c. Ruhatár 15. A legszebben öltözött két nő és a legkomikusabban öltözött két férfi rtékes jutalomban részesül.

HIRDETÉSEK.

rovat alatt közzétettért nem vállalunk felelősséget.

Egy jó forgalmu BORBÉLY-ÜZLET a philadelphiaiban lakó MAGYARSÉG gócpontjában jutányos árban eladó. Bővebbet: A. Kaposovitsnál, 1010 N. 3rd. St. Phila, Pa.

—o—

MAGYAR SZÁLLODA CLEVELANDBAN 315 W. Lorain Ave. Cleveland, O.

Tiszta édeslőcs szobák éjjel, nappal kaphatók. Kitűnő pool asztal. Pontos kiszolgálás. Pártoljunk azt aki minket is pártol!

Somogyi és Liszkay, tulajdonosok.

FIGYELEM MUNKÁSOK!

Aki tiszta valódi jó bort akar inni háziasan készített magyar félt akar enni az keresse fel

SZABO VILMA

PRIVÁT ÉTTERMÉT ÉS BOROZÓJÁT. Egy gallon bor 1 dollár, poharanként 5 cent. 364 East 69th St., NEW YORK

LEGUJABB OLVASMÁNYOK

MOST ÉRKEZTEK MEG AZ ÓHAZÁBÓL!
Mindenki kap szebbnél szebbet ajándékba, aki legalább husz pontos címet beküld!

JOHN NEMETH

457 WASHINGTON ST. NEW YORK, N. Y.

A MAGYAR BETEGSEGÉLYZŐ EGYLE-
TEK SZÖVETKEZETE:

Haláleseti illeték 1000 dollár
Temetési költség 100 dollár
Teljes munkaképtelenségénél segély 500 dollár
Heti betegsegély 6 dollár

Minden magyarnak kötelessége lenne beállani ebbe a legnagyobb, legrégebb és legolcsóbb testületbe.

Mindenféle felvilágosítást szívesen ad a titkári hivatal. Cím:

FRANK SZLOVENSZKY,
Cor. State & Butler Sts. Bridgeport, Conn.

JOHN NEMETH

New York állam törvényei szerint bejegyezve.

457 Washington St. New York.

Magyarok óvakodjatok! Ha van megtakarított pénztök, küldjék haza rokonaiknak, vagy az állami postatakarékpénztárnak. Küldjék pedig a harminc év óta fenálló JOHN NEMETH céggel, mert nem fogad el takarékbetétet, nem spekulál idegen vagyonnal, hanem pusztán a pénzek hazaküldésével foglalkozik

NÉMETH JÁNOS

v. cs. és kir. konzuli ügyvivő, President.

Levélcím:

JOHN NEMETH,

457 WASHINGTON ST. NEW YORK, N. Y.

Telephone 2993—79th.

Mrs. F. PILAT
SZULÉSZNŐ.

Ajánlja magát az elvtársak figyelmébe.

1443 AVENUE A, NEW YORK

A. GROSSMANN MOSÓ-INTÉZETE
788 E. 9th St. N. Y.

KÉRJEN ÁRJEJYZÉKET

400 drb. 65 centes új dupla magyar lemezről, 25 centes új hengerekkel, zenészkola, kotta, olvasókönyv, regény, angol-magyar szótár, óra, papa, gyári, szindarab és más hazai cikkek. Olcsó beszédgép és hangszerek.

Ócska gépet becserelek.

Vidékre pontos kiszállítás!

FAZEKAS LAJOS

328 East 78th Street, NEW YORK

HALLÓ! HALLÓ!

Figyelem munkástársak! A 91 First Ave alatt, az 5—6 utcák között, New York, a DEBRECEN című étterem és szállóé csárdában mindenkor jó étellel és itallal szolgál BUSEK tulajdonos. Szíves pártfogást kér. Ingyenes elhelyezés.

PAPP MIKLÓS

Államilag engedélyezett hajójegy, pénzküldő, közjegyző és tüzbiztosító irodája

229 Lorain Ave., (a W. 41-ik utca közelében) CLEVELAND, O.

\$13.000.00 biztosíték az államkincstár, hajótársulatok és pénztintezetknél.

DEUTSCH BROS.

BANKÁROK

319 E. HOUSTON ST. NEW YORK

HAJÓ ÉS VASUTI JEGYEK PÉNZKÜLDÉSEK ÉS ÓHAZAI OKIRATOK ELINTÉZÉSE TELKIISMERETESEN ELVÉGZÜNK

319 E. HOUSTON ST. NEW YORK

„Munkás Otthon“

MAGYAR BOR-, SÖRCSARNOK ÉS ÉTTEREM.

435 EAST 5th ST.

az Ave. A. és 1-ső Ave. közt, NEW YORK

Kitünő étterem családok részére, mindig a legizletesebb ételekkel. Teljes estebed 20 cent.

Az East Side legkedveltebb szórakozó helye. Minden este hangverseny szabad bemenettel.

Bel- és külföldi borok. Finom szivarok. Kitünő biliárdasztalok.

JENDRIK JÓZSEF, tulajdonos.

PÁRTOLJUK AZOKAT, AKIK BENNÜNKET PÁRTOLNAK!

ELVTÁRSÁK!

Ha PÉNZT akarnak küldeni a világ bármely részébe;

Ha HAJÓJEGYET akarnak venni;

Ha KÖZJEGYZŐI ügyet akarnak szakszerűen elintéztetni;

Ha INGATLANT akarnak venni vagy eladni;

Ha BÄRMILYEN ügyben lelkiismeretes tanácsot akarnak kapni

forduljanak az alábbi megbízható céghez:

MARKOWITZ & MANDULA

Bank-hajó- és vasuti jegy üzlet. Közjegyzői iroda.

21 Military Road, BUFFALO, N. Y.

Telephone: 8325L Central

KATOLIN JÁNOS

Közismert magyar fényképész

3513 N. Broadway St. Louis, Mo.

Elsőrendű fényképeket készít, valamint nagyit és színes képeket csinál.

Földiek és elvtársak részére jutányos árban.

Fiókiület:

12th St. & Madison Ave., Madison, Ill.

Figyelem! Magyarok!

ALBÓK REGINA

MAGYAR ÉTTERME ÉS KÁVÉHAZA

2317 Abbey Ave., Cleveland, O.

Hideg és meleg ételek minden időben kaphatók.

SÁRKÓZY SÁNDOR

magyar borbély és fodrász

(Bathó István utóda.)

544 EAST 6-ik UTCA

Az Ave. B. közelében NEW YORK

RAKÓCZI

SZÁLLODA

197 EAST 4th STREET, NEW YORK

Kifogástalan magyar konyha. — Bel- és külföldi italok. — 28 szoba; a New Yorkon átutazóknak megbízható és kellemes otthon.

PÉTER LAJOS, tulajdonos.

PÁRTOLJUK AZT, AKI MINKET IS PÁRTOL.

S. NÉMETH

FÉRFI SZABÓ.

10 Union Square, New York

(4-ik Ave., a 14—15-ik utcák között.)

Készít mindennemű férfi ruhákat a legújatosabb árban.

Tel. 5806 Lenox.

MAGYAR VIRÁGÜZLET

LOUIS MENDELSON

1341 2nd Ave. a 70-ik és 71. utcák közt

Elvállal mulatsági dekorációk, lakodalmi csokrok, menyasszonyi koszorúk és temetkezési munkák elkészítését.

A LEGUJABB IMPORTÁLT FONOGRAFOK

INGYEN KAPJA MINDENKI!

AKI NÁLUNK \$6-ért VALÓDI OROSZ DOHÁNYT RENDEL

Nem kívánunk öntől egyebet, csak hogy ismerősei között e dohányt és cégünket ajánlja.

Ezen fonográf a legtartósabb anyagból van készítve, nagy nickelezett trombitával, s tiszta, ezüst csengésű hangja van. E fonográf saját lakásán kellemesen elszórakozhat, mert azt felhuzva, a szebbnél szebb operák és operettek részleteit hallgathatja meg. E hangszer mellett nem unatkozhat s az idő úgy önnék, mint hozzátartozóinak kellemesen fog elmúlni. Fonográfunk a mai fonográfok legjobbjaiknak egyike. E fonográfot mi ingyen adjuk. Küldjön be egy rendelést \$6.00 áru valódi orosz dohánnyra, mellékeljen leveléhez 50 centet levélbélyegeken, mint előleget s a fennmaradó \$5.50-t az Express Company-nak fizesse, mikor a csomagot önnék szállítják. Ez oly egyszerű és oly ajánlat, hogy mindenkinek ajánljuk, hogy ezen ritka alkalmat megragadja s a rendelést nekünk beküldje. Meg vagyunk győződve, hogy meg lesz elégedve.

English-Asiatic Tobacco Co. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO. Dept. 3

115 East 7th St. New York City.

Küldje be rendelését mielőbb, amíg a készlet tart.

Czvetko es Csekey

2073 W. 29th Street, Cleveland, O.

(Lorain és Chattam Ave.-k között.)

hol saját préselésű vörös és fehér borokat kaphat hordóval vagy gallon számba. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöl-
tetnek.

Dr. A. B. WALLACE
FOGORVOS

Foghuzás fájdalom nélkül. — Biztos és sikeres munka!

A posta épületében. SO. SHARON, PA.

Rendelő órák:

D. e. 9-től 12-ig; d. u. 1-től 6-ig; este 7-től 8-ig.

C. J. MEHLER

HEMET ORVOS SHARON, PA.

Telefon számok (Bell 'Phones):

Lakása: 473—3 Iroda: 473—2

gyógyít mindenféle gyógyítható betegségeket. Amit ósszággal nem lehet, azt a legkisebben operációkkal végzi.

Kitünő férfi-, női- és gyermek-orvos. Nem csinál humbergot!

4inden beteget lelkiismeretesen megvizsgál és azt kezeli.

Ha betegségén segíteni akar, bármily régi keletű is az, keresse föl a lelkiismeretes

r. C. J. Mehler orvost, a Hamori Bank épületében.

Telefon-hívásra azonnal megy.

Rendelő órák: délután 1—3-ig; este 7—8-ig.

„UJ VILÁG“

KÁVÉHAZ és FENDEGLŐ.

1567 2nd Ave. 81 és 82-ik utcák közt

J. NAGY, tulajdonos.

ó magyar konyha. Figyelmes kiszolgálás. A ádosok, szerelők és famunkások gyülekező helye. — Kéri az elvtársak támogatását.

Tel. 3599 L. Market.

COMMERCIAL

Caffe and Restaurant

95 Mercer St. Newark, N. J.

Kitünő magyar konyha. Importált bel- és külföldi borok. Hölgyek részére külön étterem. Pontos kiszolgálás.

A t. magyarság b. pártfogását kéri

WEISS ARNOLD, tulajdonos.

MOLITORISZ JOZSEF

SZALONJA, ÉTTERME ÉS KÁVÉHAZA.

246 3rd Street - - Tel.: 31-J

PASSAIC, N. J.

ó magyar konyha; finom sörök és importált italok. Áalokra és lakodalmakra alkalmas helyiség díjtalanul áll a t. közönség rendelkezésére.

aladók találkozhelye. Előzékeny kiszolgálás.

Minden szombat este táncvigalom.

Vidékieknek bármilyen ügyben szívesen adok utbaigazítást.

FIGYELEM!

Szíves figyelmébe ajánlom a t. munkástársaknak, hogy a saját préselésű, kiforrt szőlőlé gallononként és poharankint kapható.

SEPELYA MIHALYNÁL,

515 E. 6th St. NEW YORK

Az Aveó A. és B. között.

Dr. Herbst Lajos

FOGORVOS

323 East 4th st.

(Avenue C. és D. között) NEW YORK.

KISS ERNŐ

a legnépszerűbb magyar bankár Clevelandban, saját házában levő új helyiségébe költözött.

2050 W. 25th STREET

az új helyiség címe.

Az egyedüli magyar bankár Clevelandban, aki sürgönyileg küld pénzt az ó-hazába. Hajójegyek minden vonalra.

Jogügyi és közjegyzői iroda.

DR. KIRÁLY LÁSZLÓ BÉLA.

MAGYAR

ORVOS

209 UNION STREET, SO. SHARON, PA.

South Sharon egyik legmegbízhatóbb orvosa. Beszél magyarul, németül, angolul és tótul.

A családok szíves figyelmébe ajánlja magát.

Chicago legmegbízhatóbb női-ruhakereskedése a

Blue Front Cloak and Suit Store

1316 MILWAUKEE AVE.

— Magyar üzlet. —

Remekbe illő menyasszonyi ruhákat nagy választékban tart raktáron és rendelésre is készít. Ugyiszintén minden más egyéb női ruhákat is.

Téli kabátok dus választékban rendkívül olcsó árakon.

Próbálja meg egyszer és mindig ott fog vásárolni.

— Mindentéle nyelven beszél. —

MONDOK ISTVÁN

4230 Leading Ave (Goodfellow Hallal szemben) CLEVELAND, OHIO.

Baromfi és tojás minden időben kapható úgy a háznál, mint a marketen. — Kérem a magyarság szíves pártfogását!

FIGYELEM!

Van szerencsém a Buffalo és környéki magyarságnak becses tudomására hozni, hogy a Klein Jenő-féle **MAGYAR RUHA ÉS CIPŐ-ÜZLETET** (1927 Niagara St.) átvettem, amelyet a 2057 Niagara St.-en lévő órasüzletemmel bővítem ki. Minden szakmába vágó javításokat elfogadok.

Számos pártfogást kérv, vagyok

Elvtársi üdvözléssel

KELEMEN BÉLA, órák és aranyműves.

M. SCHREIBER

FÉRFI SZABÓ

2933 Lorain Ave. Cleveland, O.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség chigai osztályának hivatalos orvosa.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség chigai osztályának hivatalos orvosa.

Telefon Canal 575.

Dr. TÖRÖK MIKSA

Gyakorló orvos és sebész.

A "College of Medicine and Surgery" orvosi akadémia tanára.

Az "American" kórház sebészeti és női betegségek osztályának főorvosa.

A West Side-i Charities Dispensary volt rendelő orvosa.

és a női gyógyászati osztály specializáltja.

901-903 W. 12th St. CHICAGO, Ill.

Rendel: délelőtt 8—10-ig, este 6—8-ig;

Rendel az "American" kórházban: Monroe St. és Hayne Ave. sarkán, Tel. West 2484, délután 2—5-ig.

Telephone 1027 Orchard

Dr. BIEBER E. LAJOS

magyar fogorvos